

Kirsten Dorrestijn
Illustraties: Merel Corduwener

Het grote *egel* boek

Een boek met stekels
(en een zacht buikje)

Nur 210 / FIN122401
Bisac JNF003140 / JNF003320
© Uitgeverij Kluitman Alkmaar B.V.
© MMXXIV Tekst: Kirsten Dorrestijn
© MMXXIV Illustraties: Merel Corduwener
Vormgever omslag en opmaak binnenwerk: Jelle F. Post
Alle rechten voorbehouden, inclusief het recht van reproductie
in zijn geheel of in gedeelten, in welke vorm dan ook.

kluitman.nl
kirstendorrestijn.nl
merelcorduwener.com

BIJ KONINKLIJKE BESCHIKKING
HOFLYVERANCIER

kluitman

Inhoud

Een boek vol stekels	9
1 De egel	10
2 Het leven van een egel	16
3 Gevaren en vijanden	24
4 Egels in alle soorten en maten	28
5 Familie egel	36
6 Egelmenu	40
7 Naar de egelopvang	44
8 Wat kan jij doen?	56
9 Knutselen en bakken met egels	72
Quiz	82
Bronnen	85

Een boek vol stekels

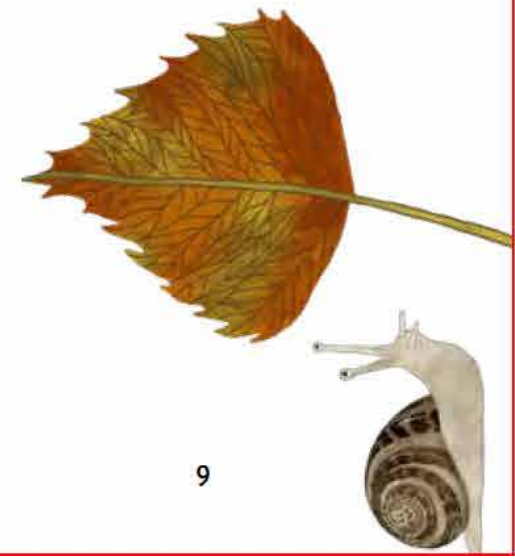
De egel is een uniek dier. Stekels op zijn rug, stekels op zijn kop, stekels op zijn kont. Geen enkel dier ziet er zo uit. Nou ja, stekelvarkens misschien, maar die leven in Nederland alleen in dierentuinen. Terwijl de egel in het wild rondscharrelt. En het grappige is: ondanks hun 'gevaarlijk' prikkende stekels vinden mensen egels er vaak juist heel lief uitzien. Ze krijgen spontaan zin om ze te aaien. Jij ook? Doe maar niet, hoor: au!

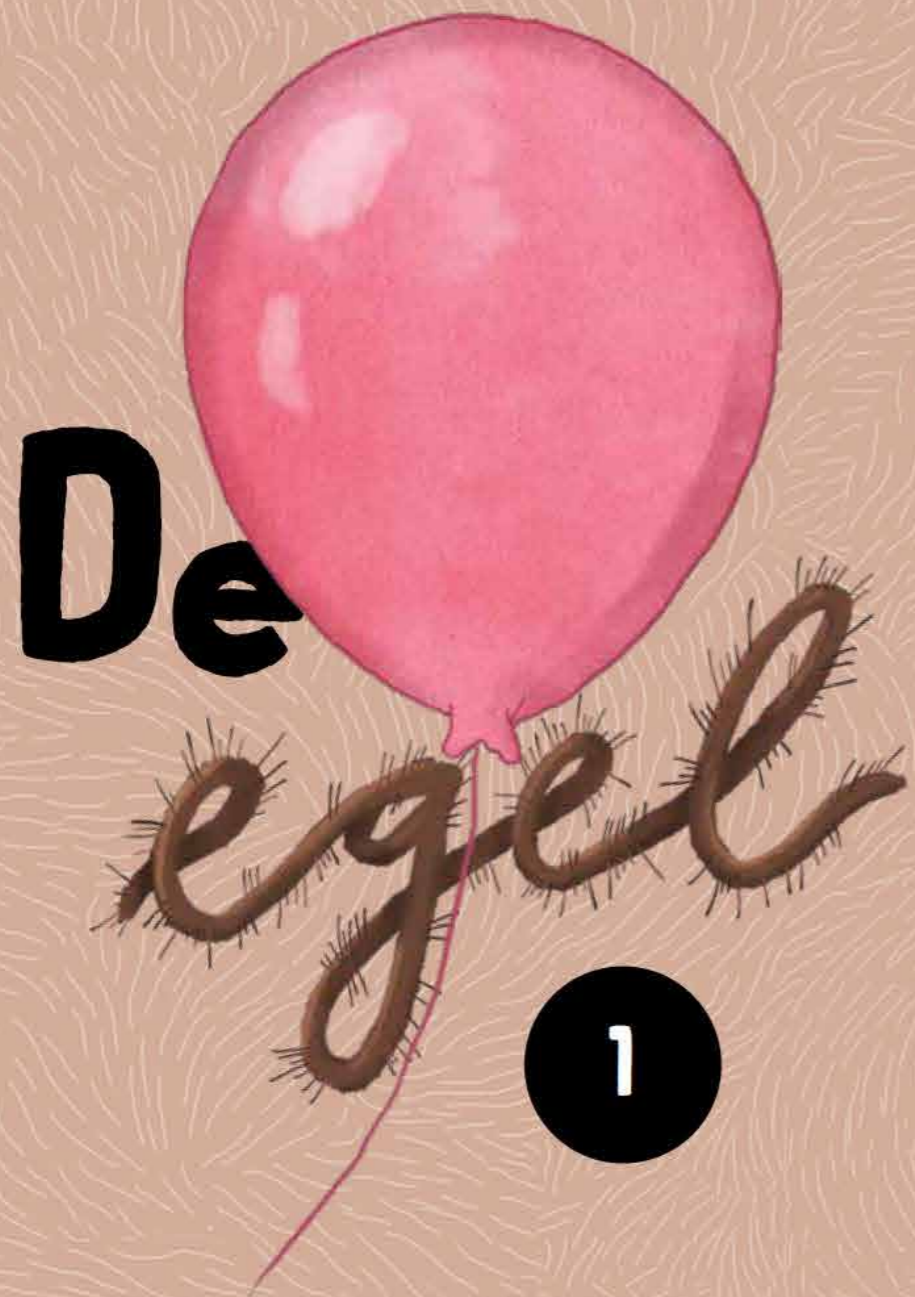
***Heb jij wel eens een egel in het echt gezien?
Zo ja, wat was hij aan het doen?***

Egels komen in heel Nederland voor. Dus misschien ook wel in jouw achtertuin! Als je tegen de schemering op pad gaat, heb je de grootste kans om er een te zien. Helaas gaat het niet goed met deze bijzondere dieren. In de afgelopen 10 jaar nam het aantal egels in Nederland met de helft af. In 50 jaar tijd is zelfs meer dan 80% van de egels verdwenen.

Er heerst grote woningnood onder egels: het lukt ze niet altijd om een geschikt plekje te vinden om een dutje te doen of een winterslaap te houden. Dit komt doordat mensen hun tuin vaak heel schoon houden en alles opruimen, terwijl egels veel bladeren, takken en ander natuurlijk materiaal nodig hebben om zich in te verschuilen.

Maar als we allemaal een beetje meehelpen, kunnen we veel voor egels betekenen. Verderop in dit boek lees je wat je zelf voor egels kan doen (en wat liever niet). Hopelijk komt dit leuke dier er weer bovenop en kunnen we hem vaker rond zien scharrelen.

EG 01282254668

Naam:
Europese egel of
West-Europese egel

Latijnse naam:
Erinaceus europaeus

Uiterlijk:
Bruine of grijzige kop, zwarte
ogen, zwarte snuit, grote bos
stekels op zijn rug en kop.

Lengte:
25-35 centimeter
(+ staartje 2-4 centimeter)

Gewicht:
Vrouw 500 gram tot 1 kilo,
man 1 tot 1,5 kilo

De egel

Paspoort

Aantal stekels:
7000 tot 8000. Dit zijn
dikke, holle, harde haren.

Zwemdiploma:
B. Kan goed zwemmen!

Snelheid:
Kan maximaal 7,2 kilometer
per uur rennen. Als jij rent,
ga je even snel!

Leeftijd:
Maximaal 10 jaar

Winterslaap:
Van november tot mei

De egel

Oogjes

Egels hebben kleine kraal oogjes. Veel zien ze daar niet mee. In tegenstelling tot hun gehoor en reuk is hun zicht heel slecht. Je kan niet alles hebben...

Oor

Zijn oortjes helpen de egel om voedsel op te sporen. Hij gebruikt ze om ritselende pissebedden en kevers achterna te zitten. Bij piepende of klikkende geluiden rollen egels zich van schrik op.

Orgaan van Jacobson (6e zintuig)

Mensen hebben vijf zintuigen: wij kunnen zien, horen, ruiken, voelen en proeven. Egels kunnen nog iets extra's. Ze hebben een zintuig tussen hun gehemelte en neusholte dat ze gebruiken om nieuwe geurtjes mee te ruiken en te proeven. Daar komt veel speeksel bij vrij. Als de egel de nieuwe ervaring heeft verwerkt, moet het orgaan van Jacobson worden schoongemaakt om weer opnieuw geurtjes op te kunnen nemen. De egel spuugt hiervoor het speeksel uit over zijn rug. Daarbij kronkelt hij en valt hij geregeld om.

Neus

Heb jij wel eens een worm geroken? En weet jij hoe een pissebed ruikt? Nee? Dat is niet zo gek, maar een egel weet dit wel! Bij het zoeken naar voedsel volgt de egel het geurspoor van zijn prooi. Zijn neus ziet eruit als een dropje.

Snorharen

Hun snorharen helpen egels om niet tegen objecten te botsen. Ook voelen ze met hun snorharen bodemtrillingen, bijvoorbeeld van naderende auto's.

Tanden

Egels hebben meer tanden dan mensen. Hun tandjes zijn erg scherp! Net als kinderen wisselen egels op een gegeven moment hun tanden.

Stekels

De vlijmscherpe punten van de stekels zijn een wapen tegen roofdieren. Deze holle stekels kunnen alle kanten op bewegen. Als je de rug van een egel bekijkt, zie je witte, beige, bruine en zwarte tinten.

Los vel

Egels zitten ruim in hun vel. Zodra ze zich oprollen, komt die huid strak te staan. Als een egel loopt, kan je dat overtollige vel soms zien hangen: het sleept over de grond.

Staartje

De egel heeft een klein, dun staartje.

Pootjes

Aan elk pootje zitten vijf tenen met scherpe nagels. Als een egel zijn vel optrekt – bijvoorbeeld omdat hij bang is en snel wil lopen – kan je zijn pootjes beter zien. Ze zijn best lang! Met zijn sterke klauwen kan hij goed graven.

Stugge haren

Op de plekken waar geen stekels groeien, is de huid bedekt met stugge, gelwitte tot bruine haren.

Naam:

Spikey

Woonplaats:

Dwingeloo en omgeving

Leeftijd:

Net 1 jaar geworden!

Favoriete eten:

Een regenworm

Lievelingsseizoen:

Zomer (dan loopt er zo lekker veel te eten rond!)

Houdt niet van:

Gestoord worden tijdens mijn winterslaap, auto's, dichte schuttingen, betegelde tuinen, slakkengif

Vindt het mooist aan zichzelf:

Mijn stekels en mijn tenen

Favoriete boek:

Alle boeken over egels, maar vooral dit boek

Wordt blij van:

Eten

Slaapt het liefst:

Onder een dikke laag bladeren

Houdt het meest van:

Huisjesslakken eten

Hobby's:

Rustig rondscharrelen

Lievelingskleur:

Bruin

EGELFAN

**Jake (8) uit Arnhem
houdt heel erg veel
van egels**

Wanneer is je liefde voor egels begonnen?

'Twee jaar geleden kreeg ik van mijn oma een egelknuffel. Die zag er heel schattig uit. Sindsdien hou ik van egels. Die knuffel heet Prikkelkje. Intussen heb ik wel 14 egelknuffels. Meneer Egel is de grootste.'

Heb je wel eens een egel in het echt gezien?

'Afgelopen weekend belde Ida, een moeder van school. Zij heeft egels in haar tuin en dit weekend liep er overdag een kleintje rond. Zij weet dat ik gek ben op egels. We zijn er meteen naartoe gereden. Die egel was in de war, want het is winter. Toen ik er was, zat hij in een doos en de dierenambulance kwam hem ophalen.'

Hij zag er heel schattig uit. We mochten hem voeren, maar hij had geen honger. Eerder had ik al eens een egel bij een kinderboerderij gezien. Die lag in een bolletje, omdat-ie chagrijnig was.'

Wat voor spullen heb je van egels?

'Ik heb twee glitterbollen met egels. Die heb ik van mijn zakgeld gekocht. En een heel mooi schilderij dat mijn oma heeft gemaakt, want zij kan goed schilderen.'

Wat heb je verder met egels gedaan?

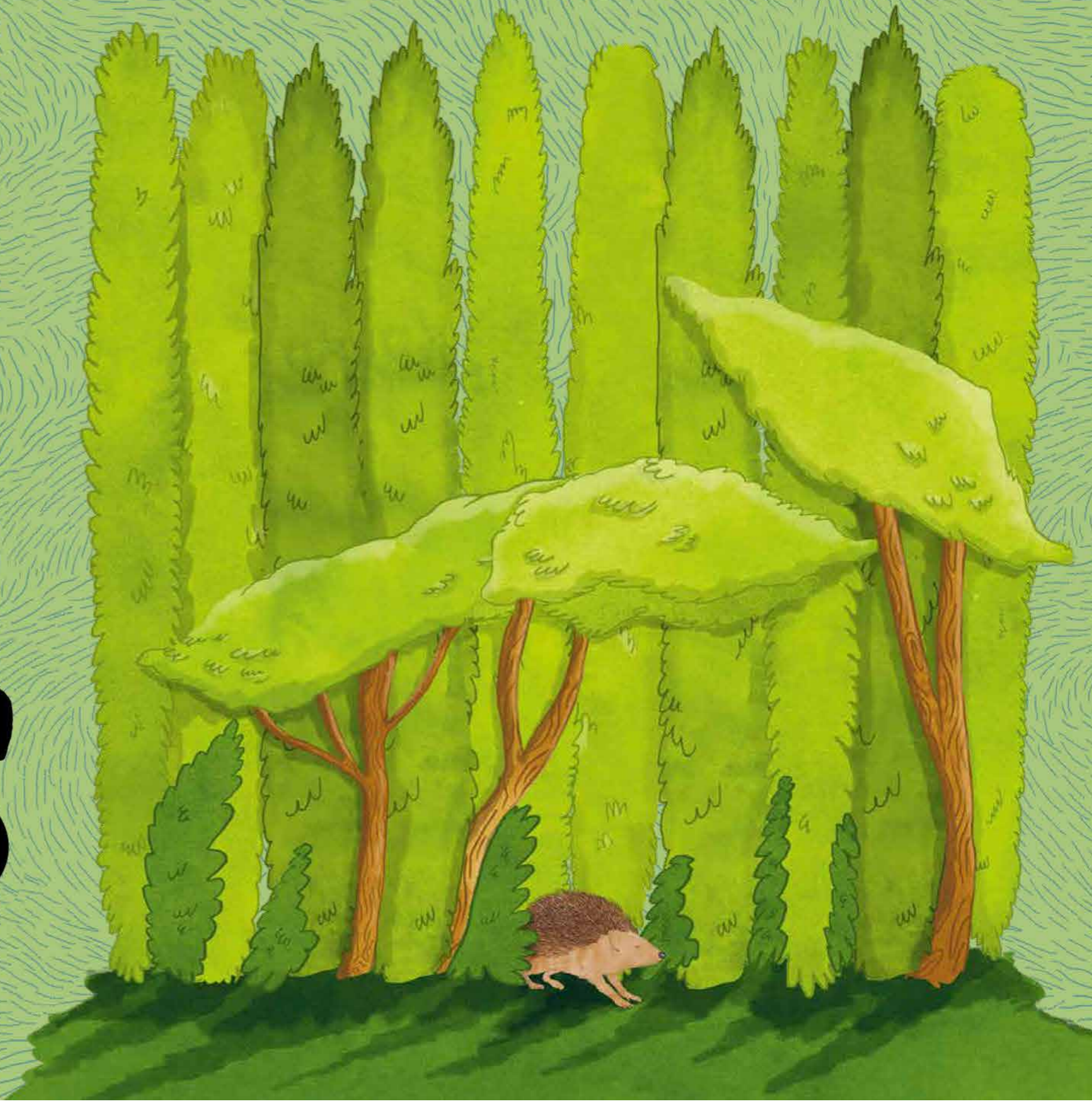
'Ik heb mijn spreekbeurt over egels gehouden. Ik heb de kinderen in mijn klas geleerd dat ze nooit melk mogen geven. En op het digibord heb ik een filmpje laten zien. Ik kreeg een goed cijfer.'

Het leven van een

eigen

2

Heggevarken

In het Engels heet een egel een *hedgehog*. *Hedge* betekent heg en *hog* is varken. In het Engels heet de egel dus letterlijk 'heggevarken'. Egels zijn dol op struiken en hagen. Ze verplaatsen zich liever via bosjes dan open en bloot dwars door het grasveld of over straat.

Stadse beesten

Opvallend: in steden leven meer egels dan op het platteland of in natuurgebieden. In de stad voelen egels zich veiliger omdat er op het platteland en in natuurgebieden meer vossen, dassen en roofvogels voorkomen. Toch zal je in een druk stadscentrum niet zo snel een egel tegenkomen, zoals op de Dam of het Centraal Station van Amsterdam. Daar hebben ze niks te zoeken. Te veel mensen, te veel stenen, bijna geen planten. Wel leven er egels in het grootste en bekendste park midden in de hoofdstad, het Vondelpark, en in en rondom de dierentuin Artis. En in heel veel bosjes en achtertuinen!

Nachtdier of dagdier?

Egels slapen overdag. Pas na de schemering gaan ze op pad. Als je overdag een egel tegenkomt, dan is hij waarschijnlijk ziek. Als ze 's nachts niet genoeg voedsel hebben kunnen vinden, bijvoorbeeld vlak voordat ze in winterslaap gaan, gaan ze ook wel eens overdag op zoek. 's Nachts is het buiten veel rustiger, en dus veiliger.

Herrie maken

Een egel scharrelt meestal niet stilletjes, maar maakt behoorlijk wat lawaai. Zelfs zo veel, dat mensen wel eens de politie bellen omdat ze denken dat er een inbreker in de bosjes zit! Egels snuiven en smakken erop los. Ze zijn niet bang om gehoord te worden door vijanden: door hun stekels worden ze namelijk niet graag gegeten door andere dieren.

EGELFAN

Mysterieus diertje

Maaike heeft al 7 jaar egels in haar tuin rondscharrelen.

'Tegen de schemering horen we vaak een egel ritselen. Ik heb op twee plekken in de tuin plastic bakken met kattenbrokjes neergezet en er staan drie egelhuisjes, verspreid over de tuin. Soms horen we het geknabbel op kattenbrokjes, andere keren zien we er een scharrelen. Zodra ze geluid horen, blijven ze vaak lang stilstaan. Maar als we op de bank zitten, kunnen we prima bewegen. Dan doet de egel lekker z'n ding. Onze buurvrouw had een moeder met 5 baby-egels, dat was echt heel bijzonder. Ik vind egels leuk, omdat het mysterieuze diertjes zijn – je ziet ze alleen als het schemert.'

Hoor je dat?

Je kan een egel horen...

- smakken (vooral op huisjesslakken)
- snuiven
- snurken
- grommen
- hijgen
- kreunen
- gillen (als ze paren)

Neus snuiten

Om wormen en kevers te vinden, ploegt een egel met zijn spitse neus de grond om. Dat is ook waarom je een egel zo veel hoort snuiven tijdens het scharrelen door de aarde en bladeren. Hij maakt zijn neusgaten vrij van zand door hem steeds te snuiten. Zonder zakdoek, dat wel. Het mannetje gebruikt zijn neus ook om vrouwtjes op te sporen, en de moederegel om haar jongen in de gaten te houden.

